СВОБОДА
LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“

Рôкъ VI. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 10-го Марця 1898. | Число 10.

Календарь.

Марець.		
10	Ч.	Порфирія, Севастіяна
11	П.	Прокопія преп.
12	С.	Василія исп., Марины
13	Н.	2. ПОСТУ. Евдокіи
14	П.	Теодота
15	В.	Евтропія, Зенона
16	С.	Герасима, Юліяны

Змѣстъ

УВАГА.

Хотячй приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. George Chylak
OLYPHANT, PA.

И увѣдомлять секретара пôдъ адресою.

Rev. John Ardan
P. O. Box 418
OLYPHANT, PA.

А мы Русины нѣчо на те?

Бѣда! Правда бѣда й то ще й яка?! Сй слова чути нынѣ скрôзь вôдъ робôтника и дрôбного бізнесѣсты. Вагу сихъ слôвъ вôдчули навѣть самй череватй капиталісты и сплакнули крокодилячими слезами надъ долею менчого брата. Якже-жь они вôдчули сесю нужду робочого люду а радше коли настрашили ся, шобъ тй міліоны, котрй здерли коштомъ поту и крови робучого люду не пропали? Тй капиталістичнй фільозофы вôдразу за однымъ замахомъ розвязали економічне пытане. Кажуть они такъ: Знаете вы Братя(?) робôтники чому вы не маете роботы и вразъ зъ своею родиною терпите нужду? Ось тому, що за богато васъ е — будь васъ менче, вы мали-бъ роботу що денно и заробляли-бъ на стôлько, що могли-бъ выжити, а тымчасомъ мы дуки, капиталісты таскали бы въ свои глубокй кишенѣ ще бôльше міліонôвъ нѣжь доси. А якже. Найлучше, кажуть о тй сердечнй нашй опѣкуны такъ: Обмежѣмъ еміграцію тобто выдаймо таке право (мы маемъ грошѣ, тожь и право наше), щобъ вже бôльше не приходили до Америки люде зъ краю.

И зъ тымъ мудрымъ (?) средствомъ для поправы робôтничои долѣ вырывали ся они ще за президента Клевлянда. Та тогдѣ, хоть се право перейшло, то тогдѣшный президентъ Клевляндъ запротестувавъ противъ того и право упало. За теперѣшного президента Мкинлея знову урадили въ сенатѣ обмежити еміграцію и мають теперь повну надѣю, що се право ухвалять конгресмены и пôдпише президентъ.

Противъ тои ухвалы про обмежене еміграціи запротестували еміграпты вносячи протесты, котрыхъ по трохи налякали ся навѣть самй конгресмены, бо сейчасъ 141 конгресменôвъ постарали ся о пôдписы 45.746 горожанъ своихъ выборцѣвъ, що таки конче потреба недопустити бôльше людей зъ старого краю. Цѣкавою есть тое, що помѣжь тыми пôдписами е богато Нѣмцѣвъ, Италіянôвъ, а навѣть Славянъ. Певно, що пôдписы тыхъ людей вымогли наставники фабрикъ.

Хоть якъ они старають ся обмежити еміграцію и може бути, що се право пôдпише президентъ, однакъ мы не повиннй засыпляти справы. До тыхъ протестôвъ, проти ухвалы обмеженя еміграціи повинні й мы Русины запротестовати, а въ першôй линіи обовязанй се зробити нашй рускй організаціи, якъ „Р. Н. Союзъ“ и „Соединеніе“. Крôмъ того повинні такожь подавати протесты поодинокй товарства робôтничй и політичнй клюбы. Адже-жь сей біль выданый головно проти Славянъ, то-жь и обовязкомъ ихъ станути въ своѣй оборонѣ а єсли протесты масами будуть вплывати то таки зробить якесь вражѣнє и президентъ Мкинлей готовъ не подписати білю.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Зъ Ansonia, Conn.

Якъ нашъ краянъ пославъ грошѣ?

Кôлько то разôвъ читаемо въ газетахъ перестороги, щобы люде уважали ся жидôвъ, тыхъ пявокъ, котрй ссуть нашъ тяжко запрацьованый центъ при кождой случайности. Та-жь весь свѣтъ знае, що нашого чоловѣка выгнали зъ батькôвскои хаты въ свѣтъ за очи, въ Бразилію або Канаду лишь жидôвскй лихвы, а помимо того всего, нашъ чоловѣкъ скорше потягне до жида, якъ до свого брата. Возьмѣмъ наприкмѣръ еміграцію, то та цѣла спочивае майже въ жидôвскихъ рукахъ. Нашого чоловѣка, ѣдучого до Америки провадить жидъ-агентъ ажь до Ню-Йорку и запре его до шинку, высысае зъ него послѣдный центъ, а потôмъ чисто продае его на фармы, где мусить робити пару мѣсяцѣвъ за дармо. А въ додатку еще, коли его высылае на фармы понапыхае бѣдному чоловѣкови повнѣ кишенѣ розмаитыми информаційными письмами, котрй по найбôльшôй части суть такого змѣсту: „Хто хоче послати грошѣ до старого краю, най выповнить тоту карту, кôлько посылае и до кого и най пôдпише свое имя, а потôмъ вложить то все разомъ зъ грошами до коверты, котра вже заадресована и кине до баксы почтовои, а за 3 тыжднѣ достане вѣсть зъ краю, що грошѣ выплаченй, до кого були посланй.“ — Нашъ Русинъ отже зароблене доляры, складае ихъ до пуляриса, котрый вычасувавъ на шифѣ, якъ рекрутъ торнѣстру, а потôмъ вôддае жидови. А коли грошѣ пропадуть, якъ звычайно дѣе ся, то поскробе ся въ голову и „жебы тя то и ноно“, подумае собѣ. Анѣ навѣть другому о тôмъ не скаже, бо ганьбить ся.

Такъ ту зробивъ оденъ нашъ краянъ, котрого имени не подаю, бо то стары американъ, то ганьба була. Вôнъ такъ звыкъ бувъ посылати грошѣ черезъ жидôвъ и то не лишь свои грошѣ, але и другихъ краянôвъ. Одному краянови Дмитрови Борысевичови, зъ Бортного, такъ пославъ, що грошѣ пропали, а вôнъ потôмъ мусѣвъ ихъ звернути и такъ славно скôнчила ся его агенція.

Другій знова такій выпадокъ ставъ ся ту зъ жидами и нашими христіянами. Нашъ краянъ Йосифъ Борысевичъ, котрый ту прійшовъ въ Олифанту, хотѣвъ стягнути собѣ ту грошѣ вôдъ жида Шпѣца, славного рускôго банкера (встыдъ и ганьба для олифантскихъ Русинôвъ), котрому то жидови давъ Борысевичъ до схованя $180.00. Я ему кажу, щобы показавъ банкову книжку, бо думавъ-емь собѣ, що то може дакій правдивый банкъ того якогось Шпѣца, чи тамъ якъ его звуть, а вôнъ менѣ ту показуе шторову книжку, на котру може Борысевичь дôстати лишь грошѣ, коли ласка жидова, але примусити бы его нѣхто не примусивъ, бо о такôмъ банку власть американьска не знае.

— Та-же Шпѣцъ — каже менѣ Борысевичь — мае проперты.

— Добре, добре — кажу — ту були такй жидки зъ тысячными пропертами, а потôмъ забрали ся до чортовои мамы, анѣ нѣхто не знавъ коли и якъ, а людямъ грошѣ пропали.

И дѣйсно оно такъ е.

Жиды роблять грошѣ на нашихъ людяхъ, бо не досыть, що въ жидôвскихъ шторахъ купують, але еще тяжко заробленый грôшь вôддають нехристови до рукъ. Жиды за тй грошѣ закладають великй шторы, будують гавзы, жіють собѣ по пански, потôмъ банкрутують, черезъ що нашимъ людямъ грошѣ пропадають, а они богатѣють. Не оденъ може скаже: „Е що тамъ таке бесѣдувати, я мавъ въ жида грошѣ, а не пропали менѣ“. All right, до часу збанокъ воду носить. Не попаривъ-есь ся, але можешь еще попарити ся. — Жидъ зъ початку схлѣбяе тобѣ, уходить за твого приятеля, але то, якъ кажу, лишь до часу, бо вôнъ шпекулянтъ, хоче бôльше тысячѣвъ нажити, але потôмъ якъ спарить то спарить, лишь очи вытрѣщишь. Та де тобѣ жидъ може бути приятелемъ, еще до того такій хусить, коли навѣть его религія не каже ему такимъ бути. Его талмудъ, гей бы то его письмо святе, выразно ему каже, що лишь жиды народъ выбраный, тай що цѣлый свѣтъ лишь до жидôвъ належати мае и що жидъ украде у христіяна, то вôнъ не укравъ, лишь собѣ свое взявъ. А жидъ своеи религіи крѣпко держить ся и що она ему каже, то все зъ посвященемъ робить и зъ посвященемъ краде и ошукуе. Ажь жаль чоловѣка бере, коли подумати якй то жиды богатй міліонеры, а нашь чоловѣкъ все бѣдный тай бѣдный. Прійшовъ жидокъ до Америки зъ того самого села що и нашь чоловѣкъ и по пару рокахъ, жидокъ мае шторы, гавзы, богачь собѣ, а нашь чоловяга робить разомъ зъ муломъ въ майнахъ за доляра, котрого и такъ на пейду жидови занесе тай нѣколи нѣчого не мае, лишь все плаче, що не мае щастя. Але щасте само не прійде, треба собѣ его выборoти, а тымъ оружіемъ есть н а у к а. Жидъ учить ся зъ книжкою, а нашь чоловѣкъ черпае мудрôсть зъ кека. За то жидъ мудрый, а нашь чоловѣкъ глупый. Жидъ мае грошѣ, а нашь чоловѣкъ жебракъ, чи-жь не правда любй читателѣ?

А теперь еще разъ вертаю ся до тыхъ, що то посылають грошѣ до краю и раджу имъ, яко щирый Русинъ и приятель свого руского народа, щобъ не пôвѣряли своихъ центôвъ жидамъ або якимъ тамъ пройдисвѣтамъ, але удавали ся до своихъ. Нашй Русины вже, славити Бога, зачинають приходити бôльше до розуму, а именно вôдъ коли зачали читати такй просвѣтнй газеты, якъ наша любезна „Свобода“, то правдива пріятелька нашого американьского Русина. И мы маємо вже теперь бôльше бізнесменôвъ, честныхъ и правдивыхъ патріôтôвъ, котрй вамъ поможуть, подадуть раду и совѣстно обслужать въ всякихъ интересахъ. Правда оно и то, що найде ся кукôль и въ найчистѣйшой пшеници, такъ и мѣжь нашими людьми мôгъ бы найти ся нечесный чоловѣкъ, та за то не можь заразъ всѣхъ судити пôсля того одного. Таке дещо въ кождôй народности трафить ся. Мы Русины, если не будемо одни другимъ помагати, одни другимъ вѣрити и жити братскою любовію, то внеть пропадемо, анѣ по насъ слѣду не остане. — И я маю свôй дôмъ и готель и засылаю грошѣ до старого краю и можу такъ само васъ обслужити якъ и жидъ, только зъ тою рôжницею, що я не маю на думцѣ нѣкого ошукати, або на нѣмъ великій бізнесъ зробити, я лишь хочу жити зъ своими людьми и о скôлько можнôсть моя, помочи имъ. То що я ту пишу не е хвальба. або яке выраховане на бізнесъ и бою ся, щобы мене хто зъ краянôвъ не посудивъ о те. Нѣ, я лишь пишу се зъ щирого серця, бо менѣ жаль свого народу, якъ его обкрадають и ошукують на кождôмъ кроцѣ. А вы, любй краяне, идѣть собѣ зъ вашими бізнесами де хочете, лишь запамятайте собѣ то, що: с в ô й д о с в о г о, а тогды буде зъ насъ.

Бувайте здоровй.

ЙОСИФЪ ВАРХОЛИКЪ.

ЧИМЪ ЕСТЬ ДЛЯ РУСИНОВЪ РОКЪ 1898?

Розповѣвъ Ан... Бон....

Братя, вы е тй, котрыхъ „кривда и голодъ лютый“ — якъ спѣваемо въ пѣсни — выгнали за море въ чужину. И неразъ, чи то вернувши зъ працѣ въ кружку родинномъ, чи завѣвши розмову зъ землякомъ, чи то зôбравши ся въ читальни, чи сидячи при шклянцѣ, згадуемо тую хвилю, коли покинули рôдну землю, а вперве стали на землю вôльнои Америки. Сама згадка на ту хвилю пригадуе намъ нашь край, рôдне село, хату рôдну, родину и людей. Передъ очи стають всѣ тй благодати, що выгнали за море. Згадаемо про подорожь, пригоды, про море, якъ стали працювати та якъ жіемо. И нѣ зъ того нѣ зъ сего завелась розмова, бо гадка родить нову гадку. А причиною того всего була лише згадка на ту одну хвилю въ нашôмъ житю.

И чому оно такъ? — спытаете.

По просту тому, що та хвиля въ нашôмъ житю есть дуже важною. Она зробила перемѣну въ нашôмъ житю, зачала нову добу; она вбила ся въ нашу память, що такъ скажу, перейшла въ нашу кровь та кости. Такихъ хвиль въ житю кождого чоловѣка есть бôльше, та кождый зъ васъ мôгъ бы ихъ богато оповѣсти и радо собѣ пригадуе.

Такъ самѣсенько дѣесь й въ житю народôвъ. Якъ чоловѣкъ, такъ само весь народъ пригадуе собѣ вôдъ часу до часу ихъ, вдумуе ся въ нихъ, обговорюе и обходить святочно, щобы вынести якусь науку и заохоту до дальшои працѣ.

Въ насъ Русиннôвъ сего року припадае бôльше такихъ памятокъ, котрй братя въ краю будуть обходити торжественно. А щобы и мы за моремъ не остали по заду, я задумавъ познакомити васъ зъ тыми памятками и розкажу ихъ въ такôмъ порядку, въ якôмъ по собѣ наступали.

Ось они:

1) — 250 лѣтна рôчниця народного повстаня пôдъ проводомъ Богдана Хмельницкого.

2) — 100 лѣтна рôчниця вôдродженя нашои мовы.

3) — 50 лѣтна рôчниця народного вôдродженя и знесеня панщины.

4) — 25 лѣтный ювилей основаня товариства им. Шевченка.

5) — 20 лѣтный ювилей літературнои дѣяльности д-ра Ивана Франка.

I.

РÔКЪ 1648.

Народне повстане.

Колись була въ насъ своя держава, власный рядъ, руске князѣвство, на чолѣ котрого стоявъ князь. Тогды була сила. Рускй полки обороняли край, пôдбивали пôдъ свое панованє сусѣднй дикй племена, а навѣть вславили ся пôдъ мурами Царгороду, столицѣ грецкого цѣсарства. Серцемъ тогдѣшнои Руси ставъ городъ Кіевъ. Жите плыло повною струею, будовали ся церкви, повставали школы, рускй купцѣ розходили ся на всѣ стороны: на полудне ажь въ Царгородъ и на вехôдъ та въ далеку пôвнôчь мѣжи дикй племена, зъ котрыми злившись вытворили осôбну державу, що зве ся нынѣ Россіею, або державою московскою. Однымъ словомъ всюды виднѣвъ ладъ и богацтво.

Найбôльше розвинула ся руска держава за пановання князя Володимира Великого, котрый принявъ самъ и завѣвъ на Руси вѣру Христову. Володимиръ В. умираючи роздѣливъ князѣвство мѣжь своихъ сынôвъ, поробивъ ихъ князями, а всѣ они мали слухати найстаршою брата, що бувъ великимъ княземъ и мешкавъ въ Кіевѣ. Той подѣлъ бувъ власне початкомъ лиха. Князѣ стали жити въ незгодѣ, сварити ся, а навѣть взаѣмно воювати. Кождый хотѣвъ бути старшимъ. Черезъ те Русь такъ ослабла, що коли найшла на ню яка Татарва, то она не могла боронити ся. Татары знищили руску землю огнемъ и мечемъ, добро зрабували, старыхъ и дѣтей убивали, а молодыхъ забирали въ неволю. Нестало цвитучихъ мѣстъ, зникли села, замки зрôвнано зъ землею.

Пôсля татарского лихолѣтя Русь прилучила ся до князѣвства Литовского, котрому дала свою мову, письменство и религію. При кôнци 14. столѣтя лучить ся Русь и Литва черезъ подружев. литôвского князя зъ королевою польскою въ одну велику державу. Однакъ зъ тои злуки не вышло добре нѣ для Литвы нѣ для Руси.

Поляки скоро показали свою паскудну натуру, котрои не стратили до нынѣ. Они задумали тй краѣ перетворити на польскй, могучихъ ополячити а народъ зробити рабами. Польскій рядъ розтягнувъ по Руси свои сѣти, польскй панки наче гайворонь за наживою розсѣлись всюды; нашихъ людей не допускають до урядôвъ и высшихъ гôдностей, руску мову высмѣвають, людей угнѣтають, зъ рускои землѣ тягнуть зыски, а сѣ не боронять. Шляхта руска поволи покидае свою вѣру, а опôсля цѣлкомъ вôдчужуе ся вôдъ свого народу; она ополячивши ся, помагае закрѣпощувати власный народъ.

Всьо вôдцурало ся Руси, оставъ лише темный, гнетеный народъ, котрый не только, що не покинувъ свого, але ще боронить рôдну землю передъ нападами и грабежю ворогôвъ. Молодй люде, утѣкаючи зъ пôдъ власти польскои и ополяченои шляхты, хоронять ся въ розлогихъ украинскихъ степахъ и тамъ на островахъ за порогами та мѣжь нетрами рѣки Днѣпро вытворили войскове братство, що звало ся сѣчь, а еи члены козаками, котрй боронили рôдну землю не лише передъ нападами Татаръ, але й передъ самоволею панôвъ. Се була самостойна, вôдъ нѣкого незалежна, руска держава наче република. Козаки самй тамъ рядили, зъ помѣжь себе выбирали старшину и неразъ дали ся въ знаки панамъ. Напады козакôвъ на панôвъ и бунты проти польского ряду були протестомъ проти закрѣпощуваня руского народу, а заразомъ пересторогою на будуче. Але шляхоцка высшôсть не дозволяла заняти ся тою справою, панки робили свое дальше и допровадили до того, що вкôнци нестало терпцю и цѣла Украина-Русь займила ся революціею. Хто живый, хапае за оружіе, щобы пôмстити довголѣтну кривду.

Стало ся то на Великдень р. 1648, отже якъ разъ сего року 250 лѣтъ.

На чолѣ повстаня стае гетманъ козацкій Богданъ Хмельницкій. Вôнъ розбивъ польске войско 8. мая надъ рѣчкою Жовтй Воды и 16. мая пôдъ Корсунемъ, а 20. вересня пôдъ Пилявцями забравъ таборъ, бо Поляки зо страху дали ногамъ знати. Дальше пôйшовъ Хмельницкій на Львôвъ ажь пôдъ крѣпости Замость и мôгъ бы бувъ тогды цѣлу Польщу, котра стояла въ неладѣ, завоювати, однакъ границь Руси не переступивъ. Война тревала 6 лѣтъ и скôнчила ся славно, бо вся Украина-Русь скинула польске ярмо и стала вôльною.

„SVOBODA"
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA" Publishing Co.

All comunications should be addressed to:

„Svoboda"
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA"
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

ВѢСТИ ЗЪ КАНАДЫ.

Достохвальна Редакціо!

Въ справѣ нашихъ канадійскихъ Русиновъ прошу сихъ пару словъ вôдъ мене помѣстити:

Русины галицкѝ прийшовшѝ минувшого року до Канады уже нынѣ на стало поселились у отсихъ краяхъ: 1) Манітоба, де маемо нашихъ въ Stuartburn поверхъ 200 родинъ, Dauphin поверхъ 200 родинъ, Pleasant Home 20 родинъ, Brokenhead до 20 родинъ, Gonor до 20 родинъ и St. Norbet до 20 родинъ. 2) Assiniboia, де е осада коло мѣсточка: Yorkton зъ 200 родинъ складаюча ся, на три части подѣлена — дальше въ Grenfell (осада нѣмецка) коло 20 родинъ. 3) Alberta, де въ околици Edmonton до 150 родинъ нашихъ осѣло.

Що еміграція наша бôльше наослѣпъ велась вôдъ початку ажь до кôнця майже поселеня, що конечно зъ того наслѣдки були не дуже потѣшаючѝ — се не дасть ся заперечити. Що стало ся, пропало, однакъ дуже буде важною нашою задачею тое, щобы торôчнѝ блуды послужили такъ старымъ поселенцямъ якъ и тымъ, що прійдуть на будуче за науку, якъ на будуче тыхъ блудôвъ остеречись. Що Канада, а именно еи чотыри провинціи Manitoba, Assiniboia, Saskatchewan и Alberta мае богато землѣ доброи для господарки та вôльнои по $10, о сѣмъ теперь сумнѣву нема, що чудне жите може кождый уладити для себе и свого поколѣня доказомъ сего служать намъ старѝ фармеры коло десять лѣтъ живучѝ на земли. — Отже доля наша вôдъ насъ самыхъ залежить и мусимо показати, чи можемо бути людьми чи нѣ. — Вперше сказавъ бымъ, щобы люде лише сильнѣйшои волѣ выходили чуючѝ въ собѣ силу до тяжкои працѣ. Чимъ хто думае, що выходить въ Канаду на лекше, грубо мылить ся — робота тяжша якъ краева, але поплатнѣйша чи въ себе на фармѣ, чи въ другого. Досвѣдъ насъ поучае, що хто приходить до Канады потребуе и свою одежу разомъ зъ рôдною землею лишати. Анѣ думати, щобы галицкѝ великѝ чоботы до зимы тутешнои були здалѝ, такъ само и вся одежа, добре тое старѝ поселенцѣ пôзнали. Остра зима потребуе отвѣтного убраня, такого, якого тутъ усѣ уживають. Головнымъ блудомъ нашихъ людей прійшовшихъ на землю есть той, що въ однôмъ тыждни хотять стати фармерами, о скôлько лише стае имъ гроша купують що видять. Моею радою було бы тое, щобы свѣжій чоловѣкъ нѣчо крôмъ поживы хоть зо два мѣсяцѣ не купувавъ, але буквально нѣчо зъ господарства и зъ худобы. Найборше свѣжій блудить, що нынѣ зробить, завтра кае ся, якъ уже грошѣ утекли. Котрѝ въ старôмъ краю держали конята, найлекше туть падуть. Купить конѣ, троха поробить вôвса нема, такъ весною тôлько вовкамъ на пожитокъ. Жадному до трохъ лѣтъ не раджу конѣ куповати. Тутъ якъ хто волами зачавъ, мае теперь конѣ. Кождый повиненъ бы лише худобою роговою зачинати и то купуючи телятникъ по кôлька долярôвъ за штуку платячи. Дуже великимъ блудомъ нашихъ людей есть тое, що хочуть осѣдати разомъ, а ще бôльшимъ, що безъ гроша приходять на землю. Велика маса народа разомъ осѣла, не есть добра для насъ зъ тои причины, що богато робôтника згромаджуе ся на однôмъ мѣсци. Дуже розумною рѣчею було бы теперь, якъ бы еміграція на пару лѣтъ устала, щобы ся розгосподарили осѣвшѝ, тай щобы можь осудити якъ дальше поступати. Практика найлучшій учитель — тая намъ покаже дорогу котрою намъ поступати. Треба намъ бы розважити не одну рѣчь въ справѣ еміграційнôй, зрѣло застановитись, що дальше робити. Народъ нашъ зъ Галичины то великѝ дѣти, котрѝ доставши въ руки троха гроша на новôмъ мѣсци дуже скоро пускають его. Думаю, що кождый поселенець лише живность та троха до хаты начиня купити повиненъ, опôсля въ пару мѣсяцѣвъ корову. Черезъ пôвъ року або и цѣлый рôкъ нѣчо не купувати, треба ся учити усего на мѣсци, опôсля кождый пôзнае чого ему треба. Окрôмъ грядокъ та бараболь не повиннѝ братись въ перших рокахъ до рôлѣ. Найголовнѣйша рѣчь не куповати коней заразъ. Хто купить конѣ купуе вôзъ, косарку, плугъ, корову тай грошѣ пôшли. То коштуе богато грошей. Конѣ легко безъ зерна згинуть, такъ тогды чоловѣкъ зъ пару сотъ долярôвъ стае безъ цента. Видѣвъ-емъ такого, що такъ зробивъ, такъ нынѣ конѣ здохли то-жь вôзъ пôде назадъ до компаніи, бо лише половину за него заплативъ. Отже якъ кажу, дуже легко чоловѣкъ може стратити грôшь, то-жь нехай буде тое пересторогою для другихъ. Нашъ чоловѣкъ хоче зачинати якъ въ старôмъ краю, а на тôмъ дуже грубо мылить ся, бо се новый край, потребуе досвѣду. Найлучше ще можуть тѝ выйти, що на початокъ пôшли въ службу.

Тыхъ кôлька словъ нехай бы послужили людямъ до застановленя ся, якъ бы починати нове жите. Хотѣвъ бымъ еще и тое додати, що кождый повиненъ довгу выстерѣгатись, бо довгъ туть скорше убе кождого, якъ въ старôмъ краю.

К. Генікъ.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Снѣги тають черезъ що рѣки перевершенѝ водою та зрывають немало людскои землѣ. Панки радять нѣбы то лишь надъ своими интересами, а про хлопску бѣду они не дбають.

Повѣдають, що й той новый міністеръ Гавчь не може дôйти до ладу зъ всѣми партіями и допровадити ихъ до згоды та завести въ Австріи сякій такій ладъ — мае вôнъ уступити а на его мѣсце мае прійти инній. Та й тому мабуть не пощаститься завести ладу въ такôмъ сорокатôмъ краю якъ Австрія, де тôлько народностей, а кожда добивае ся своихъ правъ. Найлучше якъ бы Австрію замѣнили на таку державу якъ нашѝ Сполученѝ Державы.

— На Угорщинѣ зачали ся хлопскѝ бунты. Рôльничѝ робôтники домагають ся обмеженя роботы въ недѣлѣ й свята, пôдвысшеня платнѣ и т. д. Угорске правительство замѣсть помагати робôтникамъ у ихъ борбѣ противъ панôвъ дѣдичôвъ, выступило противъ робôтникôвъ зъ жандармами и войскомъ. Богато хлопôвъ побито на смерть, а ще бôльше увязнено. Доносять такожъ, що хлопы бють ся зъ жандармами й войскомъ и що навѣть одну стацію жандармеріи пôдпалили.

Паньскѝ послы въ угорскôмъ соймѣ стали радити ся, якъ бы той бунтъ хлопскій усмирити. Але знову замѣсть признати хлопамъ права й охоронити ихъ вôдъ лупѣйства, постановили выдати законъ, щобы соціялістичнѝ письма не могли до хлопôвъ доходити.

Коли послы надъ симъ радили, уставъ одинъ посолъ изъ правительственнои партіи тай сказавъ таке, що цѣлому угорскому соймови въ пятахъ постигло.

Вôдки народъ може мати довѣре до уряду — говоривъ вôнъ — коли урядъ не заслугуе на то довѣре. Урядъ переводить выборы грôшми, вôнъ выдавъ уже на ту рѣчь 3 міліоны. Я самъ — казавъ вôнъ — дôставъ на выборы 5. тысячь зр.

Коли то всѣ подôбнѝ ему панки признають ся, кôлько они дôстали на выборы та кôлько выдали?

НОВИНКИ.

Процесъ шерифа Мартина.

Судіямъ присяглымъ уже терпцю нестае такъ довго сидѣти въ судовôй сали и прислуховатись розличного рода зôзнанямъ свѣдкôвъ. Они вертять ся, крутять ся и ради бы птахомъ злетѣти до своихъ родинныхъ хатъ, бо мабуть знають они тое ажь надто добре, що процесъ шерифа Мартина то проста комедія, котру вôдограють оны вразъ зъ пресвѣтлымъ судіею. Они тай мы ажь надто добре знаемо, що грôшь то велика въ нынѣшныхъ часахъ сила, за котру можь купити все, що лишь чоловѣкъ забагне. Навѣть за грошѣ шерифъ и его помôчники будуть увôльненѝ — чого-жь имъ тамъ сидѣти? А сидѣти треба буде ще зъ тыждень. Вже нынѣ можемо предвидѣти, що тѝ мордерцѣ невинныхъ робôтникôвъ выйдуть цѣло — анѣ волосъ имъ зъ головы не спаде, та... ждѣмъ ще, побачимо якій буде засудъ, а тодѣ кождый робôтникъ намотае собѣ порядно на вусъ, що помочи и справедливости нѣколи ему дождатись вôдъ череватыхъ, грошевитыхъ панкôвъ та що доля его лежить выключно въ его рукахъ. Думаемъ, що латимерскій процесъ зведе до купы велику армію працюючихъ а такъ погано высыскуваныхъ робôтникôвъ.

Поминки за Т. Шевченка.

Въ первый разъ Американьскѝ Русины помянули память славного нашого кобзаря Тараса Шевченка. А було се дня 5. марта с. р. Товариство им. Т. Шевченка въ Шамокінъ Пенн. зôбралось въ своей церкви, щобъ вôддати честь тому, котрый боровъ ся цѣле свое жите зъ ворогами „менчого брата", та котрый наслѣдкомъ тои борбы закôнчивъ передвчасно свое мучениче жите.

Середъ церкви на высокôмъ пôдвысшеню середъ зелени поставлено портретъ Т. Шевченка, пôдъ нимъ гарно выроблену напись „Въ 37 роковины Т. Шевченка" а низше два гарнѝ вѣнцѣ: одинъ вôдъ шкôльныхъ дѣтей, а другій вôдъ товариства. Народу зôбралось чимало. Були тамъ майже всѣ члены тов. им. Шевченка въ своихъ вôдзнакахъ, дѣти шкôльнѝ и иннѝ. Службу Божу на интенцію товариства вôдспѣвавъ мѣсцевый священникъ о. Ив. Константкевичь почôмъ вôдспѣвавъ парастасъ за душу покôйного кобзаря. Гарне пристроене портрету Т. Шевченка и майже всѣхъ зôбраныхъ вôдфотографовано — знимка та буде помѣщена въ „Свободѣ."

Гадаемо, що не зрадимо тайны, сли скажемо, що тов. им. Т. Шевченка въ Шамокінъ рѣшило почтити память безсмертного нашого генія вокально музикальнымъ вечеркомъ. Буде се поправдѣ велике народне свято, що вперве на амер. земли помянесь нашого кобзаря та его взнеслыми идеями скрѣпимось до дальшои народнои роботы.

Кубанцѣ побили Ишпанцѣвъ.

Зъ Гаваны телеграфують, що 4. марця вôдбулась велика битва, въ котрôй брало участь 4000 Ишпанцѣвъ и 3000 Кубанцѣвъ. Кубанцѣ мали добру позицію и побили на голову Ишпанцѣвъ.

Чи буде вôйна?

О корабли „Main" теперь много бесѣдують, а нѣхто не може знати хто его затопивъ. Американцѣ упорчиво твердять, що то Ишпанцѣ его затопили, а нѣхто иншій, а тѝ знову нѣчого собѣ зъ того не роблять, бо имъ сего нѣхто не може довести. Теперь Американцѣ дуже строять ся и вôдгрожують Ишпанцямъ, але они якось не дуже боять ся. Навѣть якійсь ишпанскій кардиналъ, высока особа церковна чисто намовляе ишпанскій народъ до вôйны зъ Америкою (то вже не похристіянски, пр. молод. зецера). Нашѝ американскѝ декотрѝ політики такожь кажуть, що найдальше на весну мусить бути вôйна. Та уже до весны не далеко, будемо видѣти.

Часами и дуганъ не зашкодить.

Оденъ Англикъ подорожуючи по Африцѣ дôставъ ся въ руки Канибалôвъ. (Канибалы суть то дикуны, котрѝ дуже любять ѣсти мясо зъ бѣлыхъ людей.) Англикъ не бувъ досыть товстый, отже постановили потримати его якійсь часъ, щобы его выкормити. Сидить Англикъ оденъ и не дуже ему пріємно. Ажь приходить до него начальникъ дикунôвъ и далѣ его на всѣ стороны обнюхувати. Потôмъ обернувъ ся до тыхъ, що пильнували Англика и щось побурмотѣвъ до нихъ, а тѝ сейчасъ за ковнѣръ Англика и выкинули его на дворъ. Урадованый Англичанце забравъ ноги на плечи и якъ бы выстрѣливъ, бувъ вже мѣжь своими. Дивувало его лишь то, чому его выкинули. Ажь разъ спотыкаесь зъ тымъ самымъ начальникомъ, що то его такъ обнюхувавъ и запытавъ ся его черезъ тлумача, чому вôнъ казавъ тогды его выкинути. Той ему такъ вôдповѣвъ: „Недавно передъ тымъ, коли тебе злапано, ѣвъ-емь мясо зъ товстого місіонара и похворѣвъ-емь ся вôдъ него, бо було цѣле пересякнуте дугановымъ дымомъ. И коли тебе обнюхавъ-емь, переконавъ емь ся, що и ты куришь, а я волѣвъ бы зъ голоду умерти, якъ бы мавъ твого мяса покоштувати. Прошу тебе скажи твоимъ, щобы вôдзвычаѣли ся вôдъ того шкарадного куреня."

II.
РÔКЪ 1798.
Вôдродженє нашои мовы.

Хочь Богданъ Хмельницкій выборовъ волю, однакъ зъ ней не було пожитку, бо не выкориставъ еѣ, якъ треба. Вôнъ знавъ, що ему треба опоры, бо зъ однои стороны Польщи нема що довѣряти, а по друге и Татары, котрѝ теперь сприяли, не вытримають такъ довго. За такою опорою звернувъ ся Хмельницкій до царя московского. Разомъ зъ войсковою старшиною зъѣхавшись въ мѣсточку Переяславлю р. 1654, заключивъ зъ московскою державою угоду, въ котрôй Украину-Русь ставить пôдъ протекцію московскои державы, але зъ умовою, що вольности и права не будуть нарушенѝ.

Вôдъ заключеня переяславскои угоды воля стае поволи неволею. Москва, котра вже вôдъ давна захланнымъ окомъ глядѣла на землѣ рускѝ, переяславскои угоды не дотримала. Поволи и незначно насылае она на Русь зъ неограниченою властю своихъ бояръ, годуе шпіонôвъ, деморалізуе народъ, стѣсняе народнѝ права та вольности, козацку старшину московщить а непослушныхъ вывозить. Показало ся, що протекція Москвы стала гôршою вôдъ панованя шляхоцкои Польщи. Правда, були пробы высвободженя, та що-жь, коли даремнѝ. Москва вже не выпустила зъ своихъ рукъ и зачате дѣло допровадила до краю. Просвѣченыхъ людей на Руси не стало, науки та школы упали; заведено цензуру, зъ волѣ нѣ слѣду, а народъ въ ярмѣ, якого ще не зазнавъ. Найбôльше давъ ся въ знаки царь, Петро I., той помазаный европейскою культурою катюга, а люба цариця, Катерина II. докôнчила. Она велѣла збурити сѣчь, а маетки и землѣ козацкѝ роздала своимъ любовникамъ. На костяхъ козацкихъ выбудовано другу на европейскій ладъ столицю для Россіи, а зъ нашого народу, що такъ довго боровъ ся за свою волю и боронивъ Европу вôдъ Туркôвъ и Татаръ, зроблено отару рабôвъ. Въ той спосôбъ знищено цѣлковито духову и політичну самостôйнôсть Украины-Руси.

А передъ 100 лѣтами було такъ, що народъ живъ въ темнотѣ и неволи; всѣ высшѝ верствы вôдцурались его, навѣть мову забули, говорили чужою мовою, а по свому хиба тогды, щобы высмѣяти хлопа. И въ тыхъ то часахъ выступае Иванъ Петровичь Котляревскій, котрый першій пише въ рôднôй мовѣ.

Перша книжка, яку выдавъ Ив. Котляревскій въ рôднôй мовѣ зве ся „Енеида."

Вôнъ зробивъ початокъ, въ его слѣды вступили другѝ письменнѝ люде и вôдъ того часу наша мова зачала вôдживати. Проте та 100 лѣтна рôчниця есть для Русинôвъ не малои ваги.

III.
РÔКЪ 1848.
Народне вôдродженє и знесенє панщины.

Въ слѣды Ивана Котляревского вступили нашѝ письменники, якъ: Григорій Квѣтка, Артемовскій и иннѝ; рôдна мова пôдносить ся, література ширшае. Черезъ кордонъ навѣть до Галичины т. е. тои части Украины-Руси, котра по розôбраню Польщи дôстала ся пôдъ панованє австрійскихъ цѣсарôвъ, продирае ся той рухъ, де за почином Маркіяна Шашкевича вôдживае рôдна мова. Ба, та що-жь зъ того? То було лише на поли мовы и літературы, але весь народъ зôставъ й дальше въ неволи політичнôй и економічнôй та нидѣвъ въ темнотѣ. По просту бувъ рабомъ дальше, робивъ панщину, працювавъ на пана и бравъ за се платню, котру паньскѝ посѣпаки та економы выплачували совѣстно що тыждня при свѣдкахъ на дубовôй колодѣ середъ паньского подвôря.

Въ тôмъ надôйшовъ рôкъ 1848. Сей рôкъ дуже важный въ исторіи цѣлои Европы. Въ р. 1848 повѣявъ новый духъ; всѣ народы Европы, якъ: Французы, Нѣмцѣ, Италіяны, Чехи, а навѣть нашѝ сусѣды Поляки и Мадяры вхопили за оружіе. Однымъ словомъ цѣла Европа заняла ся поломѣнею бунту и революціи. Се треба вамъ знати, була борба новыхъ порядкôвъ зо старыми.

И якъ филя, що посуваесь водою впередъ, вдаряе о берегъ та вôдплывае не безъ слѣду, такъ само було й въ р. 1848 зъ рухомъ народôвъ Европы, котрый не мôгъ не вôдбити ся и въ народѣ рускôмъ. Пôдъ его вплывомъ 25. цвѣтня надано народамъ австрійскимъ конституцію, а 3. (15.) мая знесено панщину — той останокъ гидкого закрѣпощеня близьнього близьнымъ.

Ажь тогды народъ пробудивъ ся зъ довговѣкового сну. Вся Русь галицка стрепенула ся наче побачила въ перве денне свѣтло; живе рôдне слово ще нѣколи не вôдозвало ся такъ сильно и залунала пѣсня свободы, що вôдбула ся рôвно о муры мѣстъ якъ й стрѣхи сѣльскихъ хатъ. Нестало рабôвъ, зникли економы зъ канчуками, усунено колоды зъ паньского подвôря. Представѣтелѣ тогдѣшнои галицкои Руси зъѣхали ся у Львовѣ, вôддали честь першому будителеви, бл. п. Маркіянови Шашкевичови и взяли ся до працѣ. Уложили програму роботы, заложили товариство політично просвѣтне, друкують газеты и книжки и т. д. Однымъ словомъ вôдъ тои хвилѣ жите поплыло новною струею.

Та хвиля то важна памятка, котру братя въ краю будуть святковати и повиннѝ вôдсвятковати по силамъ найторжественнѣйше. Кажу тому найторжественнѣйше, бо карєровичѣ, льокаѣ польско-шляхоцкои політики, жовтодзюбы та богато иншои драпы, що остатными часами розпаношила ся въ галицкôй Руси, готовѝ ту памятку затемнити 50 лѣтнымъ ювилеємъ панованя цѣсаря, Францъ Йосифа I. Тымъ не хочу сказати, щобымъ бувъ противнымъ святкованю 50 лѣтного ювилею цѣсаря, — якъ кому вже злюбить ся вôдсвяткувати, то най собѣ, але хочу сказати, щобы памятку знесеня панщины и вôдродженя народного вôдсвяткувати осôбно и годно.

Навѣть на Украинѣ т. е. той части Руси, що остае пôдъ панованемъ россійского царя, рôкъ 1848 лишивъ слѣды. Вызначнѣйшѝ Русины-украинцѣ, якъ Костомарôвъ, Навроцкій, Бѣлозерскій, Гулакъ и иншѝ заложили товариство „Кирило-Методієвске Братство," котрого метою було: щобы черезъ просвѣту мѣжь панами и крѣпаками дôпняти скасованя крѣпацтва; а крôмъ того хотѣло, щобы всѣ Славяны зъеднали ся разомъ пôдъ рукою россійского императора, але зъ задержанемъ самоуправы, се въ приближеню було подôбнымъ до Сполученыхъ Державъ пôвнôчнои Америки, де кождый штейтъ мае свою управу пôдъ рукою одного президента. Въ тôмъ не було нѣчого лихого. Та хтось донѣсъ, що они хотять вôдорвати Украину вôдъ Россіи. Та хочь слѣдство нѣчого не выказало, то мимо того всѣхъ членôвъ „Кирило-Методієвского Братства" безъ суду тяжко покарано, навѣть Кулѣша и Т. Шевченка, котрѝ до Братства не належали. Ихъ позамыкали въ тюрмы та дорогою адмістратійною позасылано въ далекѝ стороны. Найтяжше покарали Т. Шевченка, бо вôддали на цѣле жите въ салдаты — до войска лише за те, що найдено при нѣмъ вѣрши, въ котрыхъ остро выступивъ проти московского ряду. Той не людскій поступокъ ряду накоѣвъ богато лиха.

(Конецъ буде.)

Якъ у насъ а якъ у Хинцѣвъ?

Оденъ подорожникъ именемъ Евгеній Вольфъ такъ пише про Хинцѣвъ: „На томъ мѣсци, де мы зачинаемо читати на книжцѣ, тамъ Хинчики кончать читане. На листѣ мы перше пишемо имя а потомъ мѣсцевость, они-жь напередъ мѣсцевость а потомъ имя адресата. Мы пишемо вôдъ лѣвои стороны до правои, а они вôдъ правои до лѣвои. Мы садимо гостя по лѣвôй сторонѣ, а они уважають лѣву сторону почестною. Мы уживаемо до носа хустинокъ, а они называють тое непорядкомъ. Для насъ чорна барва есть знакомъ жалобы, а у нихъ бѣла. У насъ есть то чимсь найважнѣйшимъ слѣдити за науками найновѣйшими постановами, у нихъ-же найважнѣйше студіовати найбôльше староевѣдску книгу Конфуція. Мы кажемо, що мѣсцемъ розуму есть мозокъ, а они, що жолудокъ. Мы будуемо перше муры а потомъ дахъ, а они перше дахъ (на стовпахъ) а потомъ муры. Мы стараемо ся въ роботѣ спѣшити, они-жь держать за щось мудрого въ роботѣ зовсѣмъ не спѣшитись. Мы употребляемо мыло, а они не хотять его. У насъ носять мужчины коротке убране а женщины довге, у нихъ дѣе ся противно. Мы говоримо, що женщина наша „лучша половина“, они называють ихъ своими „рѣчами!“ Нашй женщины можуть бувати мѣжь людьми, а они свои замыкають.“

Щасливе мѣсто

Найщасливѣйшимъ мѣстомъ на свѣтѣ е певно Клингенберґъ надъ Майномъ въ Нѣмеччинѣ. Тамъ не лишь що не платять жадныхъ податкôвъ, але еще обывателѣ достають грошѣ. Мѣсто тое мае одну велику фабрику, де выробляють розмаитй начиня зъ глины. Фабрика тота приносить рôчно около 100,000 марокъ доходу. При кôнци кождого року обывателѣ дѣлять ся тыми грôшми, зъ котрыхъ достане ся кождому по кôлька сотъ марокъ. — А що думаете, если бы такъ днесь всѣ фабрики належали до громадъ, а не до приватныхъ особъ, чи-жь не було бы лѣпше?

До короля стрѣляли.

Дня 26. февруара вертавъ грецкій король, Георгій, въ кериджу зо своею донькою до дому. На дорозѣ стрѣтили его два греки и почали на него стрѣляти. Король видячи небеспеченьство казавъ фѣрманови гнати, що лишь конѣ выскочать, а самъ заслонивъ собою доньку, щобы еѣ охоронити вôдъ куль. Напастники выстрѣлили 7 разôвъ и жаденъ зъ нихъ не трафивъ короля. Оденъ кôнь зôставъ скалѣченый и якійсь чоловѣкъ, идучи тогды дорогою. Король причаливъ до своей палаты не ушкодженый.

*

— Гиндусы були першй, що зачали грати въ карты, хотяй Хинчики (Чайны) кажуть, що у нихъ знани були карты уже 1120 рокôвъ передъ Христомъ.

*

По пôдъ воду до пôвнôчного бѣгуна хоче ѣхати двохъ панкôвъ зъ Baltimore, тй, що выпайшли пôдводный корабель. Якъ бы тамъ, на пôвнôчнôмъ бѣгунѣ були копальнѣ золота, люде до теперь певно були бы тамтуды дôйшли.

Бачнôсть!

На пôврôчнôй конвенціи „Р. Н. Союза“ ухвалили урядники товариства велике добродѣйство для тыхъ, що ще не належать до „Союза.“ Рѣшено такъ, що хто не переступивъ ще 35 року житя може приступити до „Р. Н. Союза“ безъ вступного, але тôлько въ мѣсяцю мартѣ. Передъ тымъ и потому буде вымагати ся на ново вступного. Спѣшѣть ся-жь записувати въ томъ мѣсяцю мартѣ громадно до „Р. Н. Союза“, бо шкода пропустити такои доброи случайности—стати членомъ товариства безъ вступного.

— Банда пôдпалячѣвъ загнѣздила ся въ селѣ Малячка, на Угорщинѣ. Минувшого мѣсяця спалили они 8 домôвъ, а теперь 5 пôшло съ дымомъ. Мешканцѣ села знаходять ся въ незвычайнôй трѣвозѣ, бо збродняри повѣдомляють картками напередъ, на котрый дôмъ прійде черга пôти зъ дымомъ, однакъ не означують часу. Всяки заходы поліціи та жандармеріи за злочинцями, не вôднесли жадного скутку.

Вѣсти робôтничй.

— Минувшого тыждня найдено на улици въ Ню Йорку 31 лѣтного робôтника James Donohue въ напôвъ замерзлôмъ станѣ. Зъ нотатки, найденои коло него довѣдали ся, що черезъ 8 остатныхъ дней выдававъ вôнъ лишь 5 цнт. денно на свое удержане и зъ причины великого обезсиленя упавъ на брукъ покалѣчившись небеспечно. Чи-жь вôнъ лишь одна того рода офѣра нынѣшнихъ собачихъ стосункôвъ?

— Въ Mt. Holley коло Гаррисбургу, де находять ся краснй поклады глинки, мають незадовго побудовати великй цегольнѣ зъ найновшими машинами до выробу цеголъ. Въ тôй цѣли завязалось товариство зъ закладовымъ капиталомъ $200,000.

— Бещельнôсть фабрикантôвъ вышла по-за границю. Ню Йорска фірма Oscar Hene & Co. выповѣла минувшого тыждня роботу богато робôтникамъ по своихъ цигарняхъ, щобъ затруднити новыхъ робôтникôвъ и знижити платню о $2.80 за тысячку выробленыхъ цигаръ. За що перше дôставали $5. и $6., належало бы ся имъ теперь $3.25 и $3.75. Робôтники мешкали въ компанічныхъ норахъ, за котрй мусѣли платити $12.50 мѣсячно, теперь и зъ вôдтамъ мусѣли забратись.

— На Угорщинѣ мѣжь селянами-робôтниками, вызысковаными мадярскими маґнатами гôршь жида, кипить мовъ въ котлѣ. Въ своимъ органѣ „A Földmívelő“ выповѣли свои бажаня. Жадають они половины, а не третины плодôвъ зъ оброблeного ними поля, знесеня данинъ для панôвъ, якъ яйцѣ, курята, якй робôтники понри своѣй роботѣ мусять складати, застановленя роботы въ дни святочнй, запровадженя податку доходового, знесеня певного рода робôтъ панщизняныхъ, якй мають мѣсце до сего часу на Угорщинѣ и т. и. Коли паны мадярскй не думали сповнити бажань робôтникôвъ, а тй урядили уличнй демонстраціи, то жандармерія выслана рядомъ мордувала людей. Одну безборонну жену, бравшу участь въ демонстраціи, пробили баґнетомъ на мѣсци.

— 150 робôтникôвъ занятыхъ въ National Tin Plate Works въ Monesen застрайковало зъ причины 10 процентовои знижки платнѣ.

— Станъ страйку ткачѣвъ въ схôдныхъ державахъ не змѣнивъ ся, бо обѣ стороны не хочуть датися. Богаторобôтникôвъ терплять голодъ и холодъ зъ браку якои небудь пôдпомоги. Минувшого тыждня вплынуло до касы страйковои всего $2700. Надѣють ще на помôчь товариства робôтничого „American Federation of Labor.“

— Навѣть въ Японіи лучать ся робôтники до купы для успѣшнѣйшои борбы противъ вызыску и рабунку. До сего часу заложено 12 льожъ робôтничихъ зъ 1,200 членами. А мы Русины коли дочекаемось рускихъ товариствъ чисто-робôтничихъ? Чи вѣчно будемъ сваритись за церковь и попа?!

— Въ Пітсбургу вôдбулась минувшого тыждня конвенція майнерôвъ Пітсбурского дистрикту скликана въ цѣли полагодженя справѣ майнерôвъ на рôкъ 1898. На третôмъ засѣданю принято богато резолюцій, мѣжь котрыми двѣ суть досить цѣкави. Въ однôй высказуесь пересвѣдчене, що въ разѣ вôйны Америка зъ зъ Испаніею всѣ робôтники, протестанты и католики, певно станутъ плече въ плече въ оборонѣ чести и славы того краю, а другою резолюціею рѣшено основати фондъ на памятникъ погибшихъ зъ руки шерифа Мартина майнерамъ пôдъ лятимеръ. Хотяй насъ нѣхто не може посудити о бракъ петріотизму американьского, то для поясненя першои резолюціи таки треба докинути кôлька словъ. Въ оборонѣ славы и чести того краю въ разѣ вôйны тй повиннй передовсѣмъ стояти, котрй користають зъ правъ его, капиталисты, міліонеры, котрыми такъ запопадливо опѣкуесь рядъ американьскій въ закладаню тростôвъ, монополѣвъ и иншихъ пявокъ, высысаючихъ гôрку працю пригнобленого робôтника. Міліонеры богачѣ пôдъ покрышкою права такъ само кажуть стрѣляти остатну звѣрину робôтника, котрый упоминае ся о лѣпшу долю якъ деспотичнй уряды въ Австріи, Нѣмеччинѣ, Россіи. Резолюція та тымъ бôльше глупа, що вышла вôдъ тыхъ самыхъ робôтникôвъ, котрй въ недавнôй своѣй тяжкôй борбѣ мали противъ себе несправедливо выдаванй injunction's, шерифôвъ, баґнетôвъ и т. д. Встыдъ для американьскихъ робôтникôвъ, котрй ще не мають свого клясового почутя...

ГДЕ ЕСТЬ Федоръ Немирскій, котрый поѣхавъ передъ двома роками до Альберты на фарму — и Павло Стасишинъ, котрый передъ рокомъ поѣхавъ на фарму до Канады? —Прошу подати докладный адресъ про нихъ:

Іоанови Данильчукъ,
P. O. Gonor, Manitoba — Canada.

За „Свободу“ належить ся заплатити!

Де-що цѣкавого.

— Коли-бъ всѣ тунелѣ цѣлого свѣта поставивъ оденъ коло другого въ простôй линіи, то довгота ихъ выносила бы тогды 8000000 метрôвъ.

— Перша часопись у Японцѣвъ появила ся передъ 18 лѣтами, а нынѣ ихъ мають вже 575. А въ насъ Русинôвъ що? Вже не багато бракуе до 100 лѣтъ якъ появила ся наша перша часопись, а ледво начисливъ бы въ насъ до 20! Навѣть такй Японцѣ розумѣють лѣпше вôдъ Русинôвъ, що то значить просвѣта и наука.

— Д-ръ Еґґель, штабовый лѣкарь нѣмецкои залоги въ всхôднôй Африцѣ доносить, що й чорнй мурины пôзнали ся вже на бізнесѣ, якій на нихъ робили деякй протестантскй и католицкй місіонарѣ, бо хотѣли, щобы за слухане ихъ проповѣдей имъ платили якъ за роботу.

— За звычайнѣсеньку лихву зôставъ позбавленый всѣхъ правъ и высланый на 12 лѣтъ на поселене въ Архангельску ґубернію оденъ россійскій ґенералъ Пашковичь. Шкода, що лишь его одного спôткало то щасте! Та-жь ему подôбныхъ Россія мае бôльше.

— Навѣть правительства такихъ державъ якъ Россія и Турція, котрй зъ своими пôддаными обходять ся по варварски; узнають Бога своимъ покровителемъ. Отъ дурнѣ, правдою торгують и Господа зневажають — якъ каже батько Тарасъ.

—Найбôльше самоубійствъ трафляе ся въ Россіи, найбôльше убійствъ въ Италіи; цѣкаво кôлько въ Галичинѣ — розумѣе ся вже зъ тыми пôдчасъ выборôвъ.

--Кôнске мясо,яко поживу для людей позволено урядово продавати. Можна сподѣвати ся, що капіталісты заложать новый кôнскій трустъ.

СМѢХЪ И ПРАВДА.

ПІЯЦКЕ „ПОКАЯНІЕ.“

Пôшовъ Иванъ на отпустъ,
Хтѣвъ высповѣдатись,
Але дуже народа було
И не мôгъ скоро дôпхатись.
Зажуривъ ся бѣдачиско:
Що менѣ почати?
Пôйду — каже — до шинку
Трохи вôдпочати.
Сѣвъ за столомъ та мѣркуе:
Що робити маю?
По що менѣ сповѣдатись
Я ще не вмираю!
Давай жиде оковиты!
Що кому до того? —
Знайшли его на дургій день
Въ ровѣ нежнвого.

А.: — Скажи менѣ, що стало ся зъ нашимъ кумомъ Грицьомъ?

В.: — О, та вôнъ вмеръ уже передъ 14 роками, та помимо того я страхъ оплакую его смерть.

А.: — Такъ довго? Чи ты его полюбивъ такъ горячо?

В.: — То нѣ, але я вженивъ ся зъ вдовою по небôжчику кумѣ.

А.: — Иване, чи памятаешь тоту малу Ганусю Хрѣнъ?

В.: — О такъ. пригадую собѣ еѣ — цѣкавый я знати, що стало ся зъ тою погною, рудою Ганусею?

В.: — Я вженивъ ся.

СМѢШНЕ.

Въ школѣ жидôвскôй: — „Скажи менѣ Лейбусь, що було въ томъ злого що братя спродали Іосифа купцямъ до Египту?

— Ну, що злого? Тое що спродали его за таньо.

Переписка редакціи.

Вас. Яцивъ. Брокенгедъ. — Букварѣвъ не маемо. Пишѣть до Львова.

Заплатили за „Свободу“ въ мѣсяц. февруару 1898 р.

ELMIRA HEGHTS, N. Y.	
Тарбай Ив.	$1.00
NEW KENSINGTON, PA.	
Папайла Макс.	1.00
Здзеба Кузма	1.00
Костикъ Ал	1.00
YONKERS, N. Y.	
Данюсяръ Вас.	2.00
Фецко Сим.	2.00
Оленичъ Ст.	2.00
Варпха Іос.	2.00
Сосенко Семанъ	2.00
ANSONIA, CONN.	
Перунъ Ив.	2.00
Ванько Д.	2.00
Верхоликъ Іос.	3.00
STUARTBURN, Man., CANADA.	
Пригроцкій Мик.	1.00
DAUPHIN, Man., CANADA.	
Саврій Мих.	2.00
WINNIPEG, Man., CANADA.	
Теникъ К.	2.00
OSCEOLA-MILS, PA.	
О. Поповъ К.	1.00
OLYPHANT, PA.	
Читальня им. М. Шашкевича	1.00
Сипъ Ф.	1.00
BUFFALO, N. Y.	
Вурштынь Ив.	1.00
KELAYRES, PA.	
Поступакъ Кость	1.00
CROSS FORK, PA.	
Панко Ром.	2.00
EXCELSIOR, PA.	
Мерепа Пант.	3.00
Габура Ник.	1.00
Максимчакъ Хар.	50
SHAMOKIN, PA.	
Шаршонъ Ал.	1.00

Восточна байка.

Бувъ въ Багдадѣ оденъ кади (турецкій судія), чоловѣкъ безъ чести и найгôршихъ обычаѣвъ. Людей здеравъ, а навѣть своимъ урядникамъ, таксаторамъ и мытарямъ позвалявъ обдерати навѣть найбѣднѣйшихъ, а опôсля дѣливъ ся зъ ними неправдивымъ зыскомъ.

Одного разу Абу Каземъ, чесный чоловѣкъ, але бѣдный, привѣзъ зъ Багдаду кôлька горнять меду на продай. На рогачцѣ обступили его мытарѣ и такъ лакомо почали мѣдъ пробовати, чи не фальшованый, що зъѣли все, а небораки Абу Казема лишили зъ порожными горми.

Ишовъ тогды Абу Каземъ плачучи до кадого и внѣсъ скаргу на нечесныхъ мытарѣвъ.

Кади бувъ зъ мытарами въ порозумѣню, але яко мужь, що хоче уходити передъ людьми за чесного, казавъ ихъ прикликати и зъ великимъ а уданымъ гнѣвомъ пытавъ:

— Що вы зробили?!

Тѝ поклонили ся ажь до землѣ и говорили:

— О великій кади! мухи зъѣли мѣдъ Абу Каземови, а вôнъ насъ теперь передъ твой судъ скаржить. Нехай же вырокъ, котрый выдашь подыктуе тобѣ Аллагъ и Магометъ его пророкъ, щобы бувъ справедливый.

Кади тогды обернувъ ся до Абу Казема зъ суровымъ лицемъ:

— Чоловѣче мизерный — закричавъ — скаржишь мытарѣвъ, а мухи завинили? За то заслуживъ-есь 100 палокъ на публичнôмъ пляцу. Але що Багдадъ славить ся всегда строгою справедливостію, длятого буду судити такъ, якъ справедливôсть наказуе. Мухи завинили на мухи выдамъ засудъ. Я, кади, уповномоченый черезъ Калифа (нехай Аллахъ хоронить его на довгѝ часы), даю тобѣ Абу Каземе, повне право забивати, мордувати и карати мухи, де лишь ихъ увидишь и подыбешь. А теперь иди въ спокою.

Абу Каземъ поклонивъ ся глубоко, дякуючи за вырокъ, а потомъ пôднесши праву долонь, всунувъ кадому таку одну по-за уха, що ажь голосъ обôзвавъ ся въ судовôй галѣ.

Перелякали ся всѣ, поблѣдъ зъ великого гнѣву кади, а Абу Каземъ, поклонивши ся еще разъ низенько, сказавъ:

— О великій кади, силою права, даного менѣ передъ хвилею, убивъ-емь, замордувавъ и укаравъ першу муху, котра..... сидѣла на твоимъ лици.

Верства.

Ѣде мужикъ волами;
Сонце припѣкае;
Мужикъ ноги протягнувъ,
Лежить та дрѣмае.
А волы собѣ пôшли,
Зовсѣмъ на бôкъ збились,
Далѣ раптомъ за верству
Ярмомъ зачепились.
И прокинувъ ся мужикъ,
И плюнувъ до лиха,
И поглянувъ на верству,
Тай промовивъ стиха:
„Тьфу! поганѝ москалѣ:
Чи мѣсця не мали, —
Що на самôмъ на шляху
Палѣ повбивали!“

Баранъ.

Набѣливъ жидъ мѣдяковъ—
И тôлько смеркае,
Все то бѣднымъ мужикамъ
За срѣбло пускае.
А самъ то вôнъ бувъ купець—
И торгувавъ мясомъ,
То, бувало, що не кравъ,
То купувавъ часомъ.
Але колись у ночи,
Тôлько що лѣгъ спати,
Хтось стукае у вôкно,
Просить ся до хаты.
„Хто“? пытаеть ся жидокъ
— Я, — каже, — пустѣте!
Може треба барана?
Барана купѣте! —
Пустивъ его у корцму;
А той мѣшокъ зъ себе.
—Отъ вамъ,-каже—и баранъ,
Купѣть, коли треба! —
„А що хочешь? -Три копы!—
Жидъ мацнувъ руками,
За барана заплативъ
Трема копійками.
Самъ не свѣтить, бѣсôвъ сынъ,
А той не говорить;
На помацки и бредуть
Зъ мѣшкомъ до коморы.
А комора у жидка
Була — и крамниця,
А часами за-едно
Була и рѣзниця.
Упустили барана;
Мужика не стало.
Чи ставъ мужикъ, чи не ставъ,
Але вже свитало, —
Жидокъ живо захопивъ
Всѣ свои приборы,
Живо — капцѣ и летить
Бѣгцемъ до коморы.
Але тôлько вôдчинивъ,
Ахнувъ неборака:
Ему замѣсць барана,
Скочила собака.
И пропавъ его баранъ,
Але й того мало:
Изъ коморы зъ бараномъ
И мяса не стало.

Смѣхъ.

Наробились мужики,
Разомъ полягали,
Позѣхнули кôлька разъ
Та й позасыпали.
Але одинъ чи здурѣвъ,
Чи чортъ его знае;
За сокиру ухопивъ,
Стиха пôдоймае, —
Хвать одного по карку!
Голова вôдпала;
А той голову за чубъ,
Та и зъ нею драла!
И забѣгъ межи корчѣ,
Голову ховае,
Тай самъ собѣ неборакъ
Стиха промевляе:
„То-жь то“, каже, „я смѣху
Буду зъ него мати,
Якъ устане та почне
Головы шукати“!

Господарь хаты.

Мужикъ лиха наробивъ,
А жѣнки боявъ ся, —
Сюды-туды по куткахъ,
Та й пôдъ пôлъ сховавъ ся.
Та лопатою пôдъ пôлъ:
„А вылѣзай враже“!
А той далѣй у кутокъ
Тай до неи каже:
„Геть погана сатано!
Геть бѣсова мати!
Теперь мене не займай,
Я господарь хаты.“

Ст. Руданьскій.

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!

Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды пануе брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!

Ив. Франко.